

Region Skåne
291 89 Kristianstad

Tillsyn enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem; Region Skånes skyldighet att tillhandahålla ickevalsalternativ i valfrihetssystem avseende Psykoterapi i Hälsoval Skåne

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket har granskat Region Skånes anskaffning av psykoterapitjänster genom valfrihetssystemet benämnt Psykoterapi i Hälsoval Skåne eller Vårdval Psykoterapi under 2023 och funnit att Regionen inte tillhandahåller ett ickevalsalternativ, vilket strider mot 9 kap. 2 § lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Regionen förtjänar kritik för sitt agerande.

Konkurrensverket förutsätter att Regionen, i den mån det inte redan skett, vidtar åtgärder för att säkerställa att Regionens anskaffningar av psykoterapitjänster sker i enlighet med lagen om valfrihetssystem.

Ärendet avslutas.

Ärendet

1. I april 2023 mottog Konkurrensverket ett tips om att Region Skåne (Regionen) inte tillhandahåller ett ickevalsalternativ i valfrihetssystemet benämnt Psykoterapi i Hälsoval Skåne eller Vårdval Psykoterapi (i det följande Valfrihetssystemet). Enligt tipset ska Valfrihetssystemet ha saknat ickevalsalternativ sedan det inrättades 2013.¹
2. Mot bakgrund av uppgifterna inledde Konkurrensverket ett tillsynsärende mot Regionen.
3. Det är Valfrihetssystemet under 2023 som ligger till grund för detta tillsynsbeslut.

Relevanta omständigheter

4. Konkurrensverket har tagit del av följande information under utredningen.
5. Valfrihetssystemet inrättades 2014.²
6. Förfrågningsunderlaget för Valfrihetssystemet beslutades i december 2022.³
7. Av förfrågningsunderlaget framgår att Valfrihetssystemet avser enskild psykologisk behandling och att leverantörer inom Valfrihetssystemet är en del av primärvården.⁴
8. Regionen har under utredningen uppgett bland annat följande till Konkurrensverket.
9. Regionen har inte något ickevalsalternativ i Valfrihetssystemet.⁵ Det har inte inkommit några frågor eller önskemål om ickevalsalternativ till Regionen förrän tipslämnaren uppmärksammade detta, varför detta olyckligtvis har förbisetts.⁶
10. Regionen planerar att införa ickevalsalternativ i förfrågningsunderlaget för 2024.⁷

---

¹ Se handl.nr. 1, Region Skåne erbjöd inte ickevalsalternativ inom Hälsoval Skåne.

² Se handl.nr. 15, Sv 2023-0001214 Begäran om yttrande från Konkurrensverket – Dnr 291/2023.

³ Se handl.nr. 12, Förfrågningsunderlag Psykoterapi 2023.

⁴ Se handl.nr. 12, Förfrågningsunderlag Psykoterapi 2023, avsnitt 5.1 Allmänt om uppdraget.

⁵ Se handl.nr. 15, Sv 2023-0001214 Begäran om yttrande från Konkurrensverket – Dnr 291/2023.

⁶ Se handl.nr. 11, Besvarande dnr 291.2023.

⁷ Se handl.nr. 11, Besvarande dnr 291.2023.

Skäl för beslutet

Valfrihetssystemet uppfyller inte alla krav enligt lagen om valfrihetssystem

11. Bortsett från att det offentliga bedriver verksamhet i egen regi kan medborgarna få sina behov av offentligt finansierade varor och tjänster tillgodosedda genom upphandling eller valfrihetssystem. I de fall upphandlande myndigheter beslutat att tillämpa valfrihetssystem för sådana sociala tjänster och hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen om valfrihetssystem (LOV) så måste den lagen tillämpas. Inom primärvården är vårdvalet obligatoriskt och i sådana vårdvalssystem ska LOV tillämpas. Det framgår av 7 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).
12. Kravet på tillhandahållande av ickevalsalternativ följer av 9 kap. 2 § LOV. Av bestämmelsen framgår att för den enskilde som inte väljer leverantör ska den upphandlande myndigheten tillhandahålla ett ickevalsalternativ. Av propositionen framgår också att den upphandlande myndigheten ska *i förväg* [vår kursivering] bestämma vad som gäller om den enskilde inte väljer.⁸ Av LOV framgår inte uttryckligen vilka krav som ska stå i förfrågningsunderlaget.

Konkurrensverkets bedömning

13. Konkurrensverket bedömer att Regionen brister i sin skyldighet att tillhandahålla ickevalsalternativ i Valfrihetssystemet enligt 9 kap. 2 § LOV. Bedömningen utvecklas nedan.
14. Av förfrågningsunderlaget framgår att Valfrihetssystemet avser enskild psykologisk behandling och att leverantörer inom Valfrihetssystemet är en del av primärvården.⁹ Primärvården omfattas av LOV.¹⁰ Regionen har därmed att tillämpa LOV för Valfrihetssystemet.
15. Ett krav enligt LOV är att erbjuda ickevalsalternativ. Ändå tillhandahåller inte förfrågningsunderlaget ickevalsalternativ. Eftersom LOV inte uttryckligen reglerar vilka krav som ska stå i förfrågningsunderlaget bör tillhandahållandet av ickevalsalternativ kunna framgå för såväl leverantörer som brukare på andra sätt. Av utredningen framgår inte att något annat sätt tillämpas för tillhandahållandet av ickevalsalternativ, exempelvis en publikation på Regionens webbplats.¹¹ Regionen brister därmed i tillhandahållandet av ickevalsalternativ.

---

⁸ Se prop. 2008/09:29 s. 99.

⁹ Se handl.nr. 12, Förfrågningsunderlag Psykoterapi 2023, avsnitt 5.1 Allmänt om uppdraget.

¹⁰ 1 kap. 1 § LOV och 7 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

¹¹ LOV- hälso- och vårdval. 2023. Region Skåne. <https://vardgivare.skane.se/uppdrag-avtal/lov/#23110>. Hämtat 2023-10-05.

16. Regionen har också medgett bristen.

Sammanfattning

17. Sammanfattningsvis bedömer Konkurrensverket att LOV är tillämplig på Valfrihetssystemet. Valfrihetssystem enligt LOV ska tillhandahålla ickevalsalternativ. Eftersom ickevalsalternativ inte på något sätt tillhandahålls i Valfrihetssystemet agerar Regionen i strid med 9 kap. 2 § LOV.

Allmänt om Konkurrensverkets tillsyn

18. Konkurrensverket har i uppdrag att bland annat utöva tillsyn över LOV i syfte att verka för en enhetlig lagtillämpning samt att uppmärksamma och förebygga regelöverträdelser.
19. Konkurrensverkets granskning i ett enskilt ärende kan visa att en upphandlande myndighet har agerat i strid med LOV. Konkurrensverket kan då sammanfatta resultatet av tillsynen i ett beslut. Genom att fatta ett tillsynsbeslut kan Konkurrensverket peka på förfaranden hos myndigheten som är i strid med regelverket eller göra andra påpekanden som är motiverade.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit sakkunniga juristen Mylaine Hedreul.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och beslutet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

Eventuellt överklagande

Om ni vill överklaga ska detta göras skriftligen. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Stockholm men ges in till Konkurrensverket, gärna via e-post till konkurrensverket@kkv.se. I överklagandet ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som ni begär.

Överklagandet ska ha kommit in till Konkurrensverket inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. Konkurrensverket prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid och förvaltningsrätten tar ställning till beslutets överklagbarhet.